

Formy zaangażowania kobiet w systemach autorytarnych i totalitarnych XX wieku – Polska na europejskim tle porównawczym (1919–1989)

Ogólnopolska konferencja naukowa

14–15 października 2025 r.

Instytut Pileckiego, Warszawa, ul. Sienna 82,
sala konferencyjna, parter

Wiek XX naznaczony został doświadczeniem systemów autorytarnych i totalitarnych, które w sposób fundamentalny wpłynęły na życie milionów ludzi w Europie, w tym w szczególny sposób na losy kobiet. Narracje historyczne przez długi czas marginalizowały kobiecie doświadczenia lub przedstawiały je w sposób uproszczony. Tymczasem kobiety, konfrontowane z opresyjnymi realiami politycznymi i społecznymi, wypracowywały złożone i wielowymiarowe strategie działania, obejmujące szerokie spektrum postaw – od czynnego oporu, poprzez różnorodne formy adaptacji, aż po zaangażowanie we współpracę z reżimami i ich współtworzenie.

Celem konferencji jest pogłębiona analiza i dyskusja nad formami oraz strategiami tych właśnie działań, podejmowanych przez kobiety zarówno indywidualnie, jak i w ramach grup formalnych czy nieformalnych środowisk. Pragniemy przyrzeć się, w jaki sposób kobiety wykorzystywały dostępne sobie narzędzia i przestrzenie do wyrażania sprzeciwu, do przystosowania się do narzuconych warunków, a niekiedy także do współtworzenia i utrwalania porządków autorytarnych i totalitarnych. Interesują nas zarówno losy/biografie konkretnych postaci, jak i funkcjonowanie środowisk kobiecych oraz ich wkład w dynamikę oporu, adaptacji, współtworzenia systemów. Konferencji towarzyszyć będzie również krytyczna refleksja nad rolą kobiet jako sprawczyń – osób odpowiedzialnych za przemoc w systemach autorytarnych i totalitarnych. Aktywna rola kobiet w realizacji represyjnych i zbrodniczych polityk reżimów totalitarnych, przykładowo jako urzędniczek, ideolożek czy kolaborantek była marginalizowana w środowisku naukowym, a także często pomijana i bagatelizowana.

Konferencja stawia sobie za cel stworzenie platformy do debaty nad następującymi zagadnieniami szczegółowymi:

- Form oporu kobiet wobec polityki systemów autorytarnych i totalitarnych
- Strategii adaptacyjnych kobiet w autorytaryzmie i totalitaryzmie
- Form „przystosowania” do funkcjonowania w narzuconych realiach systemów niedemokratycznych
- Strategii funkcjonowania w życiu codziennym i publicznym w rzeczywistości wymienionych systemów
- Aspektów współpracy i zaangażowania kobiet w budowę i utrwalanie porządków autorytarnego i totalitarnego
- Analizy biografii i losów konkretnych kobiet funkcjonujących w rzeczywistości systemów autorytarnego i totalitarnego
- Analizy specyfiki polskiej (ze szczególnym uwzględnieniem autorytaryzmu lat 30. XX w. oraz systemu komunistycznego po 1945 r.), ukazywanej na tle doświadczeń kobiet w innych krajach europejskich.

Propozycje zgłoszeń tematów oraz streszczeń wystąpień (do 1000 znaków) z krótkim biogramem (do 200 znaków) przyjmujemy do 1 września 2025 r. Zapraszamy do ich przestania na adres: konferencja.kobiety@instytutpileckiego.pl. O przyjęciu zgłoszeń poinformujemy Państwa w terminie do 15 września 2025 r.

Organizatorzy zapewniają noclegi oraz wyżywienie. Nie zwracamy kosztów podróży.

Referaty naukowe po uzyskaniu pozytywnej recenzji zostaną wydane w publikacji naukowej (Wydawnictwo Instytutu Pileckiego) planowanej w 2026 roku.

